

Aldel-kabel naar Duitsland antwoord op Europees energiebeleid?

Recent heeft een consortium van drie partijen ten behoeve van een mogelijke doorstart van Aldel een MOU ondertekend voor een haalbaarheidsonderzoek van een directe kabelverbinding tussen Aldel en het Duitse elektriciteitsnet. De intentie lijkt te zijn prijsverschillen ten gunste van reguleringsverschillen tussen Nederland en Duitsland te “vereffenen” door te investeren in een extra hoogspanningsverbinding. De wereld lijkt hiermede op zijn kop gezet te worden. Wordt het weer ieder voor zich en wordt de geliberaliseerde Europese energiemarkt failliet verklaard? Of zie ik iets helemaal over het hoofd?

Eerst voor alle duidelijkheid, het is volstrekt begrijpelijk dat bedrijven voor hun bestaan vechten en dat daarbij alle mogelijkheden worden aangegrepen. Ik ga dan ook geen oordeel geven over deze plannen. Daarvoor is er ook te weinig informatie beschikbaar. Het Aldel-plan illustreert hoe noodzakelijk het is dat Nederland en de EU fundamentele keuzes gaan maken. Dit betreft vooral:

- 1) Is een volledig geliberaliseerde Europese energiemarkt mogelijk en zo ja willen betrokken landen die op korte termijn realiseren?
- 2) Blijft het behouden van veel energie-intensieve industrie, zeker voor Nederland, een prioriteit?
- 3) Hoe past dit bij echt milieubeleid?

In deze column moet ik mij beperken tot enkele kritische vragen/opmerkingen.

- 1) Voorstanders van de geliberaliseerde EU-energiemarkt stellen dat de liberalisatie is geslaagd omdat de marktprijzen, zeker in Noordwest-Europa, dicht bij elkaar liggen. De werkelijke kosten voor de afnemers worden echter (grotendeels) bepaald door netkosten, (energie) belastingen, verduurzamingskosten, subsidies, specifieke regelingen et cetera. Harmonisatie van dit soort zaken lijkt verder weg dan ooit. Bovendien is de dispatch van de elektriciteitsvoorziening vooral gebaseerd op de variabele kosten van productie-eenheden en de marktpositie van betrokken partijen. Energie besparen en verduurzamen spelen daarbij door het slecht functioneren van het CO₂-emissiehandelssysteem nauwelijks een rol. Ook zijn de verschillende aanbodopties voor elektriciteit qua (milieu)kosten en beschikbaarheid onvergelijkbaar. Dit in combinatie met de actuele overcapaciteit en

de lage (bruin)koolprijzen brengt het hele systeem in problemen. Vooral het vanuit energiebesparing zeer efficiënte WKK en slimme lokale integrale energie-opties worden hiervan de dupe.

- 2) Aldel is gevestigd in een gebied met een enorme concentratie aan (stilstaande) elektriciteitsproductie en hoogspanningslijncapaciteit. Wat is dan de logica voor nog verdere uitbreiding van de hoogspanningslijncapaciteit en wie beoordeelt de totale maatschappelijke kosten/opbrengsten? Welke rol speelt TenneT daarbij als eigenaar en bedrijfsvoerder van de bestaande hoogspanningsnetten? Is er geen “administratieve” oplossing mogelijk? Bovendien is de Nederlandse regulering vooral de laatste jaren gericht op het voorkomen van ontheffingsvergunningen voor lokale deelnetten.
- 3) Het is geen nieuw verhaal. In de meer dan veertig jaar dat ik werkzaam ben in de energiewereld zijn er steeds signalen geweest dat energie in Nederland te duur is voor de energie-intensieve industrie. Nederland is daarbij regelmatig creatief geweest met bijvoorbeeld Potjesgas, Zakelijk Beleid en specifieke centrales voor specifieke grote afnemers. De energie-intensieve industrie was één van de grootste voorstanders van een geliberaliseerde Europese energiemarkt maar lijkt nu weer te verlangen naar het verleden waarbij je in Den Haag iets kon regelen. Anderzijds is het wel een feit dat dit soort bedrijven zeer gevoelig is voor internationale concurrentie in een wereld waar eigen landsbelang vaak de eerste prioriteit is. Het milieu is daarbij helaas vaak nog een ondergeschoven sluitpost. Enkele Nederlandse energie-intensieve bedrijven zijn reeds omgevallen en enkele andere bedrijven lijken concrete plannen voor verplaatsing van capaciteit te hebben. Er is dus wel echt iets aan de hand.

Globalisering is prima mits de randvoorwaarden voor de 3 P's (People, Profit, Planet) overal gelijk zijn. Hieraan ontbreekt het vaak. Dit is ook het probleem van de Europese energiemarkt. Ik wens de betrokken partijen wijsheid en sterkte.

Teus van Eck

Adviseur Energie en Milieu